

שיני הפיל הקדמון
ממול: מקום מציאת לסת
הפיל והלסת החשופה טרם
חילוצה מהקיר

חדש בערבה: שרידי פיל קדמון | נטע אור

בינואר 2010 התמלאו כל מאגרי המים בערבה ובהם מאגר נקרות שליד עין יהב. האגם הקסום שנוצר בן לילה היה למוקד משיכה חביב מאוד על תושבי המקום. משירד מפלס המים באגם, ירדו אנשי עין יהב מהסכר מערבה אל תוך השטח שהיה מוצף והתייבש והסתובבו ליד המדרונות המבותרים של גבעות החרסית האדמדמת וקירות אבני החול הרכות, הגובלים בשטח המאגר מצפון וממערב. באותו אביב, טיילו שם מתן גולדשטיין בן ה-9 עם אביו דובי. הילד שחיפש מציאות, שם לב לחורים קטנים בקיר אבן החול הפריכה (היו אלה חורים של צרעות) והחל לחפור לעומק אחד החורים עד שנתקל בדבר מה קשה. הוא המשיך לחפור מסביב עד שחילץ מן הקיר החולי עצם, שנראה בכירור כשיניים גדולות מאוד הנתונות בתוך חומר לבן פריך.

האב ובנו לקחו את הממצא הביתה ובאוגוסט 2010 מסרו אותו לפקח רשות הטבע והגנים רועי טלבי. מיכאל אור (צוף) מעין יהב שראה את הממצא זיהה אותו כשיני פיל המצופות באמאיל המקורי שלהן ותקועות עדיין בעצם הלסת הלבנה והפריכה. פקח הרשות שיגר את תצלום הממצא לפלאונטולוגית ד"ר רבקה רבינוביץ מהמחלקה לאבולוציה באוניברסיטה העברית, ששהתה באותו זמן בצרפת בכנס מדעי לענייני פילים קדומים. היא קיבלה את תצלום הממצא והציגה אותו לפני אחד מעמיתיה, המומחה לפילים קדומים. כששבה ארצה מיהרה לעין יהב, ובספטמבר 2010 חפרה בדיוק במקום שמתן ואביו שלפו ממנו את שיני הפיל וחשפה את המשך לסתו של הפיל. הלסת והשיניים הועברו לאוניברסיטה העברית לטיפול ולמחקר.

הממצא הוגדר כלסת של פיל קדום, שעד עתה לא נמצא כל שריד ממנו בערבה. חלקי פילים קדומים נמצאו בעבר באזור ירוחם ודימונה, אך במקטעים קטנים בלבד הקשים להגדרה. הפיל "שלנו" הוגדר כמין של גומפוטיריום – פיל קדמון שחי כאן, מסתבר, לפני 18-20 מיליון שנה, בתקופת המיאוקן.

חשיבות רבה נודעת לעובדה שהממצא נחשף באתרו (in-situ), דבר שמעיד על סביבת חיים עשירת צומח שהתקיימה כאן. ואכן, לפי דברי הגיאולוג חנן גינת, הרבדים הגיאולוגיים באזור הממצא שוקעים במניפות סחף רחבות ובאזורים של אגמי מים קטנים ורדודים. אלו נופים שהתקיימו בערבה בשלבים הקדומים ביותר של התפתחות הבקע, והממצא הייחודי תורם להבנתם.

